

C215 – LEE30

V L A A M S P A R L E M E N T



Zitting 2005-2006

20 april 2006

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR LEEFMILIEU EN NATUUR, LANDBOUW, VISSERIJ EN
PLATTELANDSBELEID EN RUIMTELIJKE ORDENING EN ONROEREND ERFGOED

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Hubert Brouns tot de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de eengemaakte waterfactuur	1
Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over bijkomende maatregelen naar aanleiding van de nieuwe onderzoeksresultaten over luchtverontreiniging	5

Voorzitter: de heer Patrick Lachaert

Vraag om uitleg van de heer Hubert Brouns tot de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de eengemaakte waterfactuur

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

De heer Hubert Brouns: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, sinds 1 januari 2005 kwam via decretale weg de eengemaakte waterfactuur tot stand. Daardoor werd de afvalwaterheffing afgeschaft en omgevormd tot een kostenbijdrage, althans voor wie is aangesloten op de drinkwatervoorziening.

Sedert enige tijd is de organisatie en de structuur van de rioleringssector in sterke evolutie. Een aantal gemeenten hebben hun rioleringsopdracht en het beheer van de riolen aan intercommunales overgedragen. Die intercommunales rekenen daarvoor uiteraard een zogenaamd rioolrecht aan dat eveneens als aparte post op de eengemaakte waterfactuur wordt aangerekend. De samenwerkingsovereenkomsten van de gemeenten bevatten ook afspraken over de berekeningswijze van de rioleringskosten, de berekeningswijze van de bijdrage die aan de burgers en bedrijven wordt aangerekend, maar ook het gewenste investeringsritme en de eigen rol die de gemeente bepaalt in de uitbouw van het rioleringsnet.

Heel wat inwoners die niet zijn aangesloten op een rioleringsnet, hebben na het ontvangen van hun eerste eengemaakte waterfactuur vragen over het feit dat er toch een riooltaks werd aangerekend. Een aantal gemeentebesturen heeft gereageerd op de klachten van de inwoners. Ze nemen de klachten ernstig en denken eraan om een gemeentelijk reglement goed te keuren waardoor aan deze burgers een toelage kan worden uitgekeerd waarmee de aangerekende riooltaks wordt gecompenseerd.

Mijnheer de minister, in de gemeenteraden komen hierover heel wat vragen aan bod. Vandaar deze vragen aan u. Kan de juiste aard van de riooltaks worden bepaald? Gaat het om een algemene kostenbijdrage in het gemeentelijke of intercommunale rioleringsstelsel of gaat het om een gesolidariseerde

bijdrage? Dat is een eerste belangrijke en essentiële vraag. Kan de aard van de bijdrage verschillen per intercommunale, want die blijkt niet overal dezelfde te zijn?

Ik heb zelf minder moeite met de factuur zoals ze nu is opgesteld, want ik vind ze heel helder. Uit de klachten blijkt echter dat vooral het laatste punt, de omschrijving 'bijdrage voor de afvoer van drinkwater', heel wat vragen oproept, vooral bij mensen die geen riolering hebben. Wij weten allemaal waar de omschrijving op slaat, maar wellicht zou meer uitleg op de factuur een goede zaak zijn en zouden er minder klachten te noteren vallen.

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: In december heb ik bij de bespreking van het decreet dit probleem aangekaart. U hebt het probleem ook erkend. Het is immers niet logisch en oneerlijk dat mensen die zelf instaan voor de zuivering en voor het leegmaken van hun beerput of septische put, ook riooltaks moeten betalen. Ik hoop dat u ondertussen een oplossing hebt uitgewerkt.

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: Mijnheer de voorzitter, dit probleem werd hier inderdaad al eens aangehaald tijdens een gedachtewisseling over het rioleringsbeleid. Ik heb toen gevraagd om juridisch te onderzoeken of het wel mogelijk is om een rioolbijdrage te innen bij inwoners die conform de zoneringsplannen nooit gerioleerd zullen worden en die bij nieuwbouw of vernieuwbouw verplicht zullen worden om een eigen individuele afvalwaterbehandelingsinstallatie te plaatsen. Hetzelfde verhaal kan ook worden gedaan voor burgers die via hun verhaalbelasting de kosten van de riolering voor hun deur al hebben betaald. Moeten die burgers een tweede keer betalen voor de rioleringswerken in hun straat?

De vraag van de heer Brouns is zeker terecht en vereist minstens een juridische opheldering. Kan het juridisch dat aan die mensen nog een rioolheffing wordt opgelegd? En zo ja, is het dan wel wenselijk

om mensen die worden verplicht tot een individuele afvalwaterbehandeling of die al een riool hebben gefinancierd via een verhaalbelasting, nog eens te belasten via een rioolbijdrage?

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord.

De heer Rudi Daems: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, de heer Brouns merkt op dat de factuur in Limburg helder en duidelijk leesbaar is, maar dat gaat zeker niet op voor alle facturen. In sommige regio's is de factuur helemaal niet transparant. Ik wil u daarom vragen of het niet mogelijk is om vanuit Vlaanderen minstens enkele richtlijnen uit te vaardigen naar alle drinkwaterbedrijven om de transparantie inzake de manier van aanrekenen te verhogen.

Ik val misschien in herhaling, maar ik zou graag vernemen hoe ver het staat met de oprichting van de reguleringsinstantie voor drinkwaterbeleid. Die oprichting werd decretaal vastgelegd. Wordt er al enige vooruitgang geboekt?

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Kris Peeters: Mijnheer de voorzitter, collega's, dit is een belangrijk dossier voor ons allemaal. Het is misschien goed om even in herinnering te brengen dat het gaat om een implementatie van de kaderrichtlijn water, een Europese richtlijn van 2000. Ik benadruk dat de kaderrichtlijn het principe hanteert dat de vervuiler betaalt en het terugwinnen van de kosten van de waterdiensten, inclusief de milieukosten, vooropstelt. Heel belangrijk is dat ook de schade aangebracht aan het milieu, bijvoorbeeld door het ongezuiverd of onvolledig gezuiverd lozen van afvalwater, aan de gebruikers van waterdiensten moet worden aangerekend.

U weet dat de drinkwatermaatschappijen nu decretaal belast zijn met de sanering van het geleverde water en dit met het oog op het behoud van de kwaliteit van het geleverde water. De drinkwatermaatschappijen zijn dus ook saneringsplichtig geworden, zowel op gemeentelijk als op bovengemeentelijk vlak. Ter financiering van de kosten die gepaard gaan met die saneringsverplichting, kunnen de drinkwatermaatschappijen een gemeentelijke en bovengemeentelijke bijdrage aanrekenen aan hun abonnees.

Gebruikers van leidingwater die niet aangesloten zijn op de riolering, lozen noodgedwongen hun vervuild afvalwater rechtstreeks of onrechtstreeks in het

oppervlaktewater of het grondwater. Ze veroorzaken een vervuiling van het grondwater en/of het oppervlaktewater, of met andere woorden milieuschade, wat het aanrekenen van een bijdrage rechtvaardigt.

Een ander belangrijk element dat reeds aan bod is gekomen, is de gemeentelijke autonomie. De gemeente beslist immers autonoom of de gemeentelijke saneringskosten al dan niet aan de abonnee worden doorgerekend. De gemeente heeft, gezien haar autonomie, de keuze. De gemeente kan beslissen om de kosten gedeeltelijk of geheel zelf te dragen of kan een overeenkomst afsluiten met de drinkwatermaatschappij en de saneringsplicht op zich nemen.

Mijnheer Brouns, vrijstellingen zijn mogelijk voor degenen die werken met privé-zuiveringsinstallaties, zeker voor wat de bovengemeentelijke bijdrage betreft, mits de installatie aan bepaalde voorwaarden voldoet. Omwille van de duidelijkheid en doorzichtigheid heb ik de gemeenten aanbevolen om dezelfde vrijstellingen en sociale correcties te verlenen. De bovengemeentelijke vrijstellingen werden decretaal vastgelegd. We stellen dus voor dat de gemeenten de vrijstellingen en sociale correcties die het Vlaamse Gewest oplegt aan de drinkwatermaatschappijen, volledig overnemen. Het is een aanbeveling, want natuurlijk spelen hier twee niet onbelangrijke elementen een rol: de kaderrichtlijn en wat het Vlaamse Gewest doet enerzijds en de gemeentelijke autonomie anderzijds. Het staat de gemeenten dus vrij om boven op de bovengemeentelijke vrijstelling ook andere correcties of vrijstellingen toe te kennen.

Uw tweede vraag sluit ook aan bij het uitgangspunt dat de gemeenten over autonomie beschikken. Hoe een gemeente zich in het hervormde waterschap organiseert, is natuurlijk een beslissing van de gemeente zelf. De gemeente kan opteren voor een overeenkomst tussen de gemeente en de drinkwatermaatschappij of eventueel met een rioolbeheerder.

De gemeentelijke bijdrage wordt in zo'n overeenkomst vastgelegd. Daarbij wordt rekening gehouden met de kosten voor de sanering per kubieke meter, de financiële bijdrage door de gemeente en de vrijstellingen opgelegd door de gemeente. Een schommeling van het eenheidstarief tussen de verschillende gemeenten is dus niet uitgesloten, maar is inherent verbonden aan de gemeentelijke autonomie.

Mijnheer Brouns, mijnheer Daems, het gaat om een geïntegreerde waterfactuur en dus zowel over het leveren van water als over het saneren van water. Er

zijn een aantal belangrijke uitgangspunten. We willen in de eerste plaats maximaal informeren. De informatie op de factuur moet dus zo uitgebreid mogelijk zijn zodat iedereen duidelijk kan lezen vanwaar de bedragen komen. Lang geleden hebben we gediscussieerd over de vraag of de factuur zou stijgen of niet. Dat hangt onder meer af van de inspanningen die de gemeenten al dan niet leveren of van het al dan niet doorrekenen van de rioolbijdrage. Wat mij betreft, is het belangrijk dat op de facturen duidelijk vermeld staat welke bijdrage er wordt gevraagd.

De facturen verschillen van regio tot regio, bij de heer Brouns is dat naar ieders voldoening, bij de heer Daems is er blijkbaar een gebrek aan transparantie. De heer Daems vraagt om al die verschillende facturen eens naast elkaar te leggen en eens na te gaan hoe transparant het een en het ander is. Ik wil die oefening zeker eens maken, zeker waar er problemen zijn, maar ik wil nogmaals benadrukken dat ten eerste de informatie die erop staat heel belangrijk is en ten tweede dat het geïntegreerd is en dat we de opmaak van die factuur ook moeten bekijken met de BTW-problematiek, die we hebben opgelost, in het achterhoofd.

Ten slotte is het natuurlijk zo dat, rekening houdend met de autonomie en de afspraken die zijn gemaakt tussen de gemeenten en de drinkwatermaatschappijen, we er alle belang bij hebben dat de informatie op een bevattelijke wijze op die factuur wordt gezet. Volgens de heer Daems is dat niet overal het geval. Zijn suggestie om de informatie met enige klantvriendelijkheid te formuleren, wil ik zeker even verder bekijken.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

De heer Hubert Brouns: Bedankt voor het heldere antwoord, mijnheer de minister. Ik denk dat de logische opbouw van uw antwoord heel veel duidelijkheid schept, vertrekkende uiteraard van de kaderrichtlijn water, die stelt dat waterdiensten ook de milieukosten moeten dragen. Ik heb nog eens even de factuur bekeken zoals die in Limburg door Interaqua wordt verspreid. Ik denk dat heel veel ergernis had kunnen worden vermeden indien er ergens het woord 'milieuschade' vermeld zou staan. Het is namelijk niet duidelijk voor mensen die niet zijn aangesloten op een riolering dat ze ook milieuschade aanrichten wanneer ze geen eigen zuiveringsinstallatie hebben. Ik denk dat de begripsverwarring is ontstaan doordat er soms op de factuur staat dat mensen moeten bij-

dragen voor de afvoer van drinkwater terwijl ze geen afvoer hebben. Zoiets leidt uiteraard tot ergernis en vragen waarom ze daaraan moeten bijdragen. Indien er bij zou staan dat die bijdrage eveneens moet worden betaald wanneer er geen afvoer is en dat het dan de milieuschade is die moet worden vergoed, dan zou daarmee heel veel kunnen worden opgelost. We zullen aan de betrokken maatschappij mededelen dat ze, als ze die facturen iets aanpast in die zin, dan veel minder klachten zal krijgen.

De voorzitter: De heer Martens heeft het woord.

De heer Bart Martens: Mijnheer de voorzitter, ik ben het ermee eens dat er veel verduidelijkt zou kunnen worden als er inderdaad een bijdrage voor de milieuschade zou worden gevraagd, alleen is dat dansen op een slappe koord, want we mogen natuurlijk ook niet in de problemen komen met de BTW-overheid. Het is nog altijd zo dat die eengemaakte waterfactuur de bedoeling had om een soort retributie te laten innen door de drinkwatermaatschappijen voor hun saneringsplicht, zodat ze dat soort kosten in hun waterdiensten kunnen incorporeren en zodat bijgevolg ook die lagere BTW kan worden verkregen. Dus als we het effectief als een soort regulerende heffing formuleren, dan zouden we wel eens in de problemen kunnen komen met de BTW-overheid, ondanks het feit dat we natuurlijk veel aan duidelijkheid zouden winnen.

Mijnheer de minister, u hebt terecht verwezen naar dat kostenterugwinningsbeginsel uit de kaderrichtlijn water. Dat kan uiteraard worden aangehaald om ook aan mensen die rechtstreeks, ongezuiverd, op het oppervlaktewater lozen, een bijdrage te vragen, ook al hebben ze geen riool voor hun deur liggen. De zaak ligt natuurlijk anders voor mensen die zelf individueel hun afvalwater zuiveren: zij veroorzaken geen milieuschadecost. Als deze mensen door de gemeente toch zouden worden opgezadeld met een rioolbijdrage, dan betalen ze eigenlijk een kost die ze niet veroorzaken. Ik denk dat het niet conform het kostenterugwinningsbeginsel is om mensen op te zadelen met kosten die ze niet veroorzaken, waarvoor ze zelf inspanningen hebben geleverd om die kosten te vermijden. U zou nog kunnen zeggen dat ze kosten moeten betalen voor de milieueffecten die worden veroorzaakt door hun resteffluent, maar die kosten worden ook niet gedragen door mensen die op het collectieve systeem lozen, omdat Aquafin is vrijgesteld van de heffing voor lozers op oppervlaktewater. Ik denk dus dat het een vorm van discrimi-

natie zou zijn om die zelfzuiveraars dergelijke kosten aan te rekenen.

Mijnheer de minister, u hebt nu gezegd dat u de gemeenten hebt aanbevolen om de ecologische en sociale correcties die van toepassing zijn op de bovengemeentelijke bijdrage ook toe te passen op de gemeentelijke bijdrage. Met alle respect voor de gemeentelijke autonomie, maar ik denk toch dat, mocht die aanbeveling niet worden nageleefd, we toch minstens moeten overwegen om daar die nadere regels te stellen die het programmadecreet ons ook toelaat te stellen. Ik denk dat we de gemeenten dan maar moeten verplichten om die sociale en ecologische correcties die van toepassing zijn op de bovengemeentelijke bijdrage ook effectief toe te passen op die rioolbijdrage.

Ten slotte is er nog een punt waarover geen opheldering is verkregen, namelijk de mensen die hun verhaalbelasting al hebben betaald voor de riool voor hun deur. Het is uiteraard zo dat de Europese kaderrichtlijn water dat kostenterugwinningsbeginsel invoert en dat het principe van 'de vervuiler betaalt' ook in ons milieubeleid is opgenomen, maar het is evenzeer zo dat er een 'non bis in idem'-principe is. Als iemand effectief al de kosten heeft opgehoest voor de riolering van zijn afvalwater, dan rijst de vraag of een bijkomende rioolbijdrage op die eengemaakte waterfactuur geen schending inhoudt van dat 'non bis in idem'-beginsel. Wat dat aspect betreft, had ik dus toch graag wat bijkomende opheldering gekregen.

De heer Erik Matthijs: De vraag van de heer Martens is terecht. Zoals u weet, kan men de verhaalbelasting in een keer betalen of met annuïteiten. Ik denk dat men die mogelijkheid moet afschaffen. Natuurlijk zijn de personen die dan gedupeerd zijn diegenen die alles in een keer hebben betaald, maar dat gebeurt ook wanneer bepaalde gemeentebesturen de verhaalbelastingen afschaffen: dan hoeven de personen die in een keer hebben betaald ook niet op een teruggave te rekenen. Ik denk echter dat 'non bis in idem' moet blijven gelden en dat de gemeente, als ze een rioleringsbijdrage int, dan de lopende verhaalbelastingen op de riolering – niet op de andere wegaanhorigheden – moet afschaffen.

De heer Patrick Lachaert: Ik denk dat die twee redeneringen niet kloppen, omdat de verhaalbelasting de terugbetaling is aan de gemeenschap van de gedane infrastructuurkosten en geen vergoeding voor het gebruik van de riolering inhoudt. Dat is een essenti-

eel verschil. Dat geldt ook voor een voetpad of een baan, maar er zijn natuurlijk weinig gemeenten die daar een belasting op heffen, want electoraal is dat niet erg interessant. In de jaren zeventig, voor de fusie van de gemeenten, was dat gebruikelijk, maar sindsdien zijn er bij mijn weten niet veel gemeenten meer die dat nog hebben gedaan. De verhaalbelasting is alleen een terugbetaling van de belastingplichtige, van degene die retributie moet betalen aan de gemeenschap, voor de uitgevoerde infrastructuurkosten, niet voor het gebruik van de infrastructuur.

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord.

De heer Rudi Daems: Mijnheer de minister, u verwijst heel terecht naar de gemeentelijke autonomie wat de bijdragen die aangerekend worden aan de burger betreft. Zelfs u zult daar niet veel aan kunnen veranderen, denk ik.

Ik denk echter wel – en dat is onlangs nogmaals gebleken uit een studie van Test-Aankoop – dat er enorme verschillen zijn wat betreft het doorrekenen van de drinkwaterprijs aan de burger. Uit dat onderzoek bleek dat inwoners van Hove het meest moesten betalen en inwoners van Koksijde er het goedkoopst van afkwamen, als ik het me goed herinner. De autonomie in gedachten houdend, denk ik dus dat het inderdaad terecht is dat iedere gemeente of drinkwatermaatschappij die tarieven bepaalt, maar dat het zeker om die reden extra nodig is om de mensen uit te leggen waarom ze zoveel moeten betalen en wat dan juist de opbouw is van die factuur. Mijnheer de minister, ik wil u op uw woord nemen. U zegt dat u een vergelijking wilt maken tussen de prijzen, de manier waarop die tot stand komen en de manier waarop daarover wordt gecommuniceerd met de burger. Als we het nog eens hebben over dit thema, zou ik graag eens op die oefening terugkomen.

Een tweede vraag, mijnheer de minister, gaat over de drinkwaterreguleringsinstantie. Is daar ondertussen enige vooruitgang geboekt of maakt u daar geen werk van?

Minister Kris Peeters: Mijnheer Daems, ik had begrepen dat u zei dat een aantal facturen duidelijk waren en een aantal facturen minder duidelijk. Ik zou dus de opdracht geven om alle facturen eens naast elkaar te leggen om na te gaan welke duidelijk zijn en welke niet.

Nu haalt u echter een ander facet aan, namelijk het verschil in prijs. De waterproductie verschilt

van regio tot regio, in Limburg is dat anders dan in andere delen van Vlaanderen. De prijs kan dus door de verschillende liggingen en mogelijkheden verschillen.

De heer Rudi Daems: Die verschillen kunnen toch niet zo groot zijn?

Minister Kris Peeters: U zou daarvan verstedd staan. U moet maar eens bij uw collega's in Limburg te rade gaan, mijnheer Daems, de situatie is daar toch wel enigszins verschillend. Ik engageer me om de facturen eens naast elkaar te leggen, wat uw eerste vraag was. U zult dan het verschil in prijs voor de productie van water bemerken, maar dat zijn andere elementen dan de transparantie van de factuur zelf.

Wat de regulator betreft, daarin is voorzien en we zullen dat ook uitvoeren, maar die is nog niet gerealiseerd. U weet dat we in heel het Aquafin-gebeuren nog een hele weg af te leggen hebben, maar ik zal u daarover berichten en u zult dat waarschijnlijk ook zelf opvolgen. We zullen daar later dus zeker nog op kunnen terugkomen.

Mijnheer Martens, wat de verhaalbelasting betreft, denk ik dat de heer Matthijs en de heer Lachaert terecht hebben gereageerd. Een verhaalbelasting is een belasting die men moet betalen voor het aanleggen van de riolering. Hier gaat het eigenlijk over een dienst die wordt aangeboden. U hebt daarstraks terecht verwezen naar de BTW-problematiek. Het aanbrengen van milieuschade, wat op de factuur zou kunnen worden vermeld, is natuurlijk geen dienst. Ik denk dat het wel een interessante gedachte is dat die drinkwatermaatschappijen die grondwater gebruiken, er ook voor moeten zorgen dat het grondwater niet wordt vervuild en daardoor de milieuschade moeten beperken. Ik denk dat dit aspect in die filosofie van dienst kan worden meegenomen. Mijnheer Brouns, we moeten echter ook opletten dat we niet in onze eigen voet schieten, de filosofie van 'dit is een dienst die we aanbieden' moeten we dan ook blijven volgen.

De vraag ging ook over het 'non bis in idem'-principe. Gezien de aard van de belastingen – en ik vraag me af welke gemeenten die situatie hebben ingevoerd waarnaar u verwijst, namelijk een bijkomende verhaalbelasting – denk ik dat beide van een andere aard zijn, een ander voorwerp hebben. Ik denk dus dat hetzelfde voorwerp of dienst geen twee keer wordt getaxeerd.

Er was ook de vraag of de ecologische en sociale vrijstellingen die we voor het bovengemeentelijke niveau decretaal hebben vastgelegd, kunnen worden doorgetrokken op gemeentelijk niveau. Het is natuurlijk de vraag of een gemeente haar autonomie te buiten gaat door aan mensen met een privé-waterzuiveringsinstallatie die aan de voorwaarden voldoet, nog een bijdrage te vragen. Maakt zo'n gemeente misbruik van haar autonomie? Uit de vraagstelling meen ik te begrijpen dat dat volgens sommigen onder u het geval is. Als dat zo is, dan moet het worden aangevochten. De autonomie kan dus zelfs zover gaan dat er misbruik van wordt gemaakt. Het is natuurlijk de vraag wie de gemeenten zal terechtwijzen. De ingezetenen kunnen natuurlijk stellen dat het niet kan om zo'n bijdrage in te voeren.

Mijnheer Martens, uw suggestie om verder te gaan dan een aanbeveling, hangt samen met de omvang van het probleem. Bij mijn weten hebben we nog niet veel klachten binnengekregen over gemeenten die hun autonomie zouden misbruiken. Als u meent gemeenten te kennen die misbruik maken van hun autonomie, moeten we misschien optreden. Hopelijk gaat het over een heel beperkt probleem en zijn we academisch bezig over een probleem dat in de praktijk al opgelost is.

Mijnheer de voorzitter, over de factuur en de regulator zullen we later nog van gedachten wisselen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over bijkomende maatregelen naar aanleiding van de nieuwe onderzoeksresultaten over luchtverontreiniging

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik hoef u niet te vertellen dat de luchtverontreiniging in ons land een heel ernstig probleem is. De laatste tijd bereiken ons bijna dagelijks vrij alarmerende berichten over de zware luchtverontreiniging in Vlaanderen en de gevolgen ervan voor mens en natuur. Zopas werden we nog maar eens met de neus op de feiten gedrukt door

mediaberichten die stellen dat onderzoeken hebben aangetoond dat het aantal longkankers die worden veroorzaakt door luchtvervuiling wel vijf maal hoger ligt dan gedacht. Ook worden steeds meer mensen geconfronteerd met astma, veroorzaakt door luchtverontreiniging.

In deze commissie werd al heel veel gezegd over luchtverontreiniging. Tijdens deze legislatuur hebt u al een aantal initiatieven genomen, onder meer in de strijd tegen stof en inzake de uitbreiding van het meetpuntenetwerk. Daarnaast werden ook initiatieven genomen naar aanleiding van heel concrete problemen. Dat was onder meer het geval in Zwijndrecht.

Bij luchtverontreiniging zijn vele partners verantwoordelijk, zowel het verkeer en de industrie als de mens zelf. Daarom is het ook zo belangrijk om de bevolking te sensibiliseren. Ik heb het gevoel dat dit niet altijd even goed gebeurt. Niet elke Vlaming hangt dagelijks aan zijn computer om te kijken wat de meetwaarden zijn en om te zien of er geen overschrijdingen van normen zijn. Concrete maatregelen tot sensibilisering zijn noodzakelijk.

Daarnaast komt het er ook op aan om een degelijk handhavingsbeleid te voeren, want daar staat of valt een milieubeleid mee. Op dit vlak blijven we op onze honger zitten. Ik hoop dat het nieuwe handhavingsdecreet zo snel mogelijk aan het Vlaams Parlement zal worden voorgelegd zodat ook de grote overtreders eindelijk kunnen worden aangepakt.

Mijnheer de minister, in verband met onder meer de luchtverontreinigingsproblematiek in Zwijndrecht heb ik een aantal concrete vragen.

U hebt reeds een aantal concrete maatregelen genomen, maar worden er nog bijkomende projecten gepland in het kader van de luchtverontreinigingsproblematiek?

Zal de nadruk meer worden gelegd op effectgerichte metingen en maatregelen?

Worden bedrijven die verantwoordelijk zijn voor zware luchtverontreiniging of risicovolle bedrijven die heel wat verontreinigde lucht uitstoten, wel regelmatig gecontroleerd door de Milieu-inspectie? Ik ken immers een concreet geval uit mijn directe omgeving waartegen ik al meermaals klacht heb ingediend, maar waarvan ik het gevoel heb dat er op het terrein

niet echt iets gebeurd. Het probleem sleept al meer dan een maand aan en er werden al verschillende klachten gemeld inzake geurhinder en luchtvervuiling.

Op welke manier wilt u de bevolking beter sensibiliseren en warm maken voor dit thema? We worden immers heel vaak geconfronteerd met negatieve berichten. Het moet de bedoeling zijn om mensen te sensibiliseren en hen erop te wijzen dat er inspanningen worden verwacht om samen te werken aan de problematiek.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mevrouw Joke Schauvliege: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik wil de vraag even opentrekken. Het is verkeerd om te doen alsof de problematiek alleen in Zwijndrecht zou bestaan. Ook in de regio van de Gentse Kanaalzone is de luchtverontreiniging een hot item. Ik sluit me aan bij de vragen van mevrouw Van den Eynde, maar ik wil u vragen om alle Vlaamse regio's in uw antwoord te betrekken.

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Kris Peeters: Mijnheer de voorzitter, mevrouw Van den Eynde, deze heel belangrijke problematiek gaf reeds aanleiding tot tal van vragen, actuele en andere. Natuurlijk moet het probleem worden aangepakt, maar dat lukt niet met eenvoudige slogans of met vrij eenvoudige maatregelen. Onlangs sprak ik met mijn collega uit Noordrijn-Westfalen en met andere collega's over dit probleem. Het volstaat dat de oostenwind sterk opsteekt of dat er minder wind is om een probleem met fijn stof te hebben. Heel wat milieuproblemen overschrijden immers onze grenzen.

Mevrouw Schauvliege, het is juist dat we niet alleen het probleem in Zwijndrecht moeten aanpakken, maar we moeten er wel iets aan proberen te doen. Ik heb de burgemeester ontvangen op mijn kabinet en ik heb met hem afgesproken dat er een mobiel meetpunt wordt toegevoegd aan het meetpunt in Zwijndrecht dat in de buurt van de autosnelweg en de spoorweg ligt.

Mevrouw Van den Eynde, u wees terecht op de bezorgdheid van de mensen, zeker wanneer ze in het nieuws horen over de kans op longkanker en vernemen dat uit de metingen blijkt dat de grenzen vele

malen zijn overschreden. Het eerste wat we moeten doen in dit debat, is het verhogen van de objectiviteit. De meetresultaten zijn belangrijk en daarom werd met de burgemeester van Zwijndrecht afgesproken om een nieuw, mobiel meetpunt te installeren in het centrum, op een plaats die het college aanduidt.

Ook in Genk worden extra metingen gedaan voor zware metalen in fijn stof. Dat gebeurt in de buurt van het industriegebied Genk-Zuid.

Mevrouw Van den Eynde, u had het over de metingen voor fijn stof of PM₁₀, maar daarnaast is er ook een probleem met zeer fijn stof of PM_{2,5}. Daarvoor zijn er 8 meetplaatsen om extra metingen uit te voeren.

Daarnaast is er ook het meetnet 'Specifieke studies', dat als doel heeft om de luchtverontreiniging in specifieke probleemgebieden beter in kaart te brengen en op te volgen. In overleg en samenwerking met de Milieu-inspectie werden bijkomende meetplaatsen opgestart door de VMM en/of zijn er nieuwe emissiemetingen door de afdeling Milieu-inspectie. Op www.vlaanderen.be/lucht kunt u ook een stofplan consulteren.

We moeten zo veel mogelijk meten, want meten is weten. Ik ben ervan overtuigd dat de situatie van het fijn stof veel verbeterd is in vergelijking met de jaren zeventig en zelfs met de jaren tachtig. We konden toen echter niet weten hoe de toestand was, omdat we toen niet hebben gemeten. Nu we meten, weten we waar de problemen zich situeren.

Naar aanleiding van een actuele vraag van de heer Daems heb ik verteld dat ik volop bezig ben met het uitwerken van een aantal acties. Ik wil immers stappen vooruit zetten en ik richt me daarbij niet alleen op het probleem in Zwijndrecht, waar wordt gewerkt aan een verlaging van de snelheid op de E17.

Bij het opzetten van de snelheidsbeperking en de methodologie gaan we ervan uit te werken aan de luchtkwaliteit. Voor het ozonprobleem bestaat er al een knipperlichtensysteem. Tot nog toe is er nog geen gelijkaardig systeem voor fijn stof. We werken volop aan een systeem om in het geval dat de luchtverontreiniging in een omgeving een alarmerend peil heeft bereikt, de snelheid te verlagen. Dat kan zeker op de plekken met een dynamische verkeerssignalisatie. We onderzoeken het effect van 90 kilometer per uur voor alle vormen van verkeer en dus niet alleen voor vrachtwagens. We zoeken naar een systeem dat ook op het vlak van de verkeersveiligheid de grootste garantie biedt dat we geen nieuw probleem creëren – denken

we maar aan kop-staartbotsingen –, maar dat we een probleem oplossen.

We laten dat systeem dus in werking treden wanneer een bepaalde situatie met fijn stof ontstaat door oostenwind of doordat er geen wind is. We doen dat evenwel niet overal, vandaar het overleg met mijn collega's in Nederland en Noordrijn-Westfalen. We zullen de snelheid enkel verlagen op de plaatsen waar er een probleem is met de luchtkwaliteit en de doorstroming van het verkeer maximaal kan worden verzekerd. Als er door de aanpak immers problemen met de doorstroming en files zouden ontstaan, zou het probleem enkel groter worden.

We zullen dit systeem niet enkel in Zwijndrecht toepassen, zelfs op plaatsen waar er geen dynamische signalisatie is. Dat wil echter niet zeggen dat we het overal zullen toepassen, maar enkel op de plaatsen met een luchtkwaliteitsprobleem door de aanwezigheid van transport en omwille van elementen zoals de oostenwind.

Tijdens de begrotingsbesprekingen heb ik verteld dat ik voor 2006 samen met minister Moerman 4 miljoen euro uittrek voor de aanmoediging van het gebruik van roetfilters voor vrachtwagens. Dat zal gebeuren via de ecologiesteun.

Gemeenten kunnen software gebruiken waarbij aan de hand van het ingeven van een aantal variabelen, zoals straten en street canyons, de situatie van het fijn stof kan worden ingeschat. In dit geval is er dus geen sprake van meten, maar er wordt gewerkt op basis van de input van een aantal gegevens. Het programma toont aan of en waar in een gemeente een probleem van luchtkwaliteit bestaat. De gemeenten kan dan de nodige aanpassingen doen op het vlak van de circulatie van het zwaar verkeer en van de verkeersdrempels.

De verwarmingsinstallaties worden nu al gecontroleerd – denken we maar aan de groene dop. Ook op het vlak van de werking van de verwarmingsinstallatie zullen controles worden uitgevoerd inzake het fijn stof. Er komen bijkomende maatregelen. We zijn dus volop bezig. Ik heb reeds aangekondigd dat u in de loop van mei een afronding van de maatregel en meer uitleg over de werking ervan mag verwachten.

Dit waren een aantal elementen uit het 'actieplan fijn stof' waarover ik vorig jaar met federaal minister Tobback een aantal afspraken heb gemaakt.

Mevrouw Van den Eynde, een pilootproject betreffende effectgericht meten ging van start op 1 maart

2006 en loopt 2 jaar. Het wordt uitgevoerd door VITO en de Universiteit Antwerpen. De doelstelling van deze studie is het uitwerken en uitvoeren van een proefproject voor effectgerichte metingen om de luchtkwaliteit in meerdere testgebieden in Vlaanderen te evalueren. Daarbij zal een meetstrategie voor Vlaanderen ontwikkeld en gevalideerd worden. Bijkomend zal de bruikbaarheid van een dergelijke meetstrategie voor de opvolging van mogelijke problemen voor de gezondheid en het opsporen van bronnen van vervuiling geëvalueerd worden. De opdracht zal uitgevoerd worden met apparatuur die door de VMM beschikbaar wordt gesteld. Ik heb een aantal scenario's voor u in de schriftelijke versie van mijn antwoord opgenomen. Ik bezorg het aan het commissiesecretariaat.

Mevrouw Van den Eynde, ook in het verleden hebt u terecht al gewezen op het handhavingsbeleid inzake milieu. Als alles loopt zoals voorzien, waar ik van uitga, zal ik volgende vrijdag op de ministerraad het ontwerp van milieuhandhaving voorleggen. Ik hoop dus dat dit met groot enthousiasme wordt onthaald door de Vlaamse Regering. U zult moeten afwachten of dit inderdaad het geval zal zijn.

U hebt gelijk wat de handhaving betreft. Een goed milieubeleid moet worden gehandhaafd. Wat de bedrijven betreft, stamp ik open deuren in als ik zeg dat er zelfcontrole is en dat er controle is op die zelfcontrole. U weet ook dat we de Milieu-inspectie hebben versterkt, zeker de controle op de Seveso-bedrijven. We willen er zeker van zijn dat die bedrijven goed worden opgevolgd en dat daarvoor de nodige mensen beschikbaar zijn. We hebben daar dus al inspanningen voor geleverd, de Milieu-inspectie is versterkt.

Die controle op de zelfcontrole houdt naast een administratieve controle, die heel belangrijk is, ook metingen in. Dat zijn routinemetingen en die worden, zeker voor risicovolle bedrijven, zeer goed opgevolgd. Ik heb begrepen dat u met uw vraag nogmaals de nadruk wilde leggen op het feit dat dit belangrijk is en dat daar dus de nodige aandacht aan moet worden besteed en dat daar de nodige mensen voor moeten worden ingezet. Ik heb inspanningen gedaan om die inspectie nog te verbeteren, ik ga er ook van uit dat dit wordt uitgevoerd. Elk probleem of dossier waarover u beschikt waaruit zou blijken dat dit niet het geval zou zijn, wil ik graag en dringend bekijken.

De laatste vraag ging over rapportering, informatie en sensibilisering. U hebt wat dat betreft natuurlijk

gelijk: er zijn tal van brochures en campagnes, zoals de campagne 'Rustig op de Baan' en de campagne in verband met dioxines afkomstig van vuurtjes in de tuin. Ik denk dat we ons in een situatie bevinden waarin we zoveel materiaal hebben om over te communiceren dat men misschien door de veelheid niet meer geïnformeerd is of er geen interesse meer voor heeft. We houden het probleem alleszins constant in de gaten. Bij elk negatief signaal, zeker wanneer het gaat over longkanker en dergelijke, ontstaat er natuurlijk een schrikbeweging en een reactie van de bevolking die ik volledig kan begrijpen. De interesse vlakt dan weer af en laait dan weer op. We moeten het probleem blijven opvolgen. Ook de VMM en anderen zijn daar intensief mee bezig, wat niet wil zeggen dat het niet beter kan.

Nog belangrijker is natuurlijk het nemen van maatregelen die het probleem ten gronde aanpakken. Ik heb ze daarstraks even overlopen. Er zijn ook nog andere maatregelen die bijkomend en in een later stadium moeten of kunnen worden genomen, maar ik wil nogmaals benadrukken dat dit probleem niet simpelweg alleen op Vlaams niveau kan en zal worden opgelost, dat dat ook op andere niveaus moet worden bekeken. Zo voer ik nog dit jaar overleg met mijn collega uit het Ruhr-gebied, waarbij ik zal nagaan wat daar gebeurt en hoe ze dat aanpakken. Ook daar gebeuren inspanningen, wat natuurlijk positief is. We moeten nagaan hoe we met onze collega's uit de ons omringende landen afspraken kunnen maken die dit probleem verder van de wereld kunnen helpen.

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Mijnheer de minister, ik wil u bedanken voor uw zeer uitgebreide antwoord. Mevrouw Schauvliege zou ik het volgende willen zeggen: ik heb onder meer verwezen naar Zwijndrecht. Mijn vraagstelling was niet opgebouwd rond Zwijndrecht, het was gewoon een goede kapstok om de problematiek van de kanaalzone aan op te hangen.

Mijnheer de minister, wat het meetpuntennetwerk betreft, hebt u gesteld dat de VITO met een model bezig is. Hebt u enig zicht op de datum waarop dat model in werking kan treden?

Wat het handhavingsbeleid betreft, denk ik dat het een heel goede zaak is dat het volgende vrijdag op de agenda van de Vlaamse Regering staat. Ik hoop dat we dat spoedig hier in deze commissie zullen kun-

nen behandelen, want dat het een grote noodzaak is, hebben we hier al meermaals aangekaart. Ik stel er een beetje mijn hoop in dat uiteindelijk ook de echte zware verontreinigers daadwerkelijk kunnen worden aangepakt en dat ze niet langer freeriders zijn.

Ik denk dat het inderdaad noodzakelijk is om naast algemene maatregelen concrete acties op het terrein op te zetten, omdat op die manier een aantal concrete problemen daadwerkelijk zullen worden aangepakt. Nogmaals bedankt voor uw uitgebreide antwoord.

Minister Kris Peeters: Dat proefproject van VITO is gestart op 1 maart 2006 en loopt over 2 jaar, dus tot 2008. Het model zal dus niet voor 2008 kunnen worden opgestart, maar het is evident dat dit zo snel mogelijk daarna zal gebeuren.

De heer Patrick Lachaert: Het is wel zo dat het voorontwerp van handhavingsdecreet dat vrijdag voor de Vlaamse Regering komt, nog aan de SERV, de MiNa-Raad en de Raad van State moet worden voorgelegd. We moeten dat dus eerst allemaal mooi terugkrijgen, maar de oefening is toch heel belangrijk. De oefening is ook gemaakt in relatie met Ruimtelijke Ordening en dat vind ik ook wel belangrijk. Het is misschien de eerste keer in de geschiedenis dat er een convergentie is tussen verschillende initiatieven van verschillende richtingen. Op dat vlak is het zeker baanbrekend werk.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
